

11-МАВЗУ:

КЕСИШ МАРОМЛАРИ УЧУН ВАКТ НОРМАЛАРИНИ ХИСОБЛАШ (2 соат) (Calculation of conditions of norm of time)

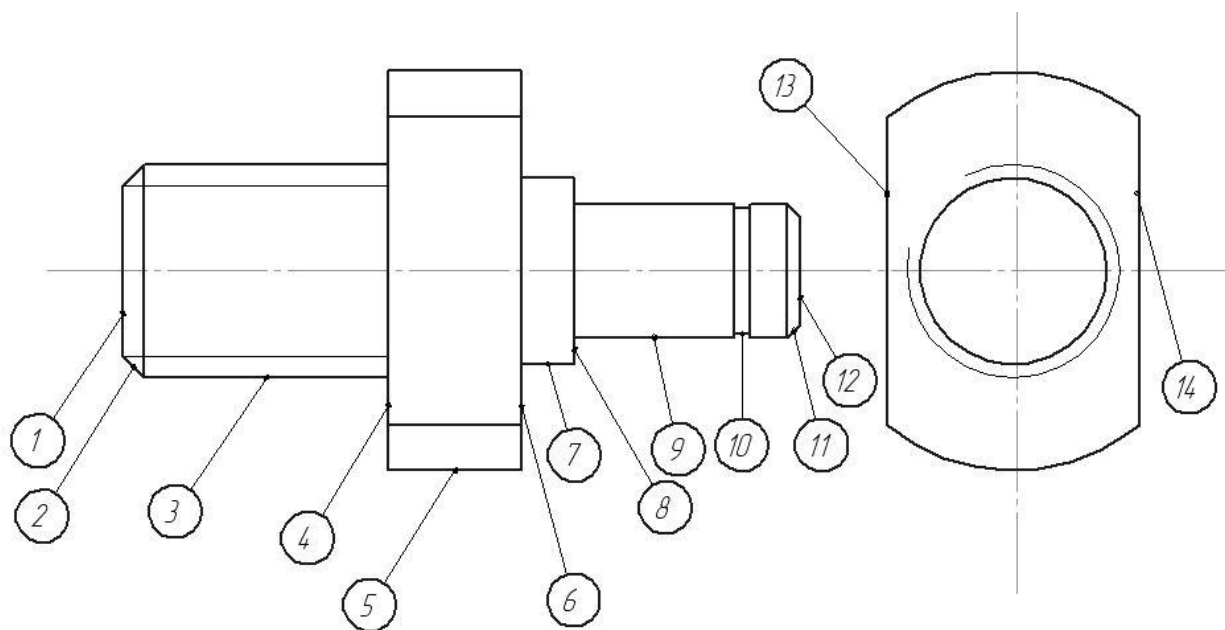
Режа:

Кесиш маромлари учун ваqt нормаларини хисоблаш.

“Pales” detali aylanuvchi tanalar sinfiga kiruvchi detal xisoblanadi. (gabarit uzunligi gabarit diametridan katta $51 > 30$). Bunday detallarni raqamli dastur bilan boshqariladigan dastgoxlarda tayyorlash uchun tanovorni yuqori sortli dumaloq prokatdan tanlaymiz ГОСТ 2590-88.

Tanovorni yumaloq sortli prokat tanlaganimiz uchun ishlov berishda tokarlik dastgoxidan foydalanib, kesuvchi, o'tuvchi va boshqa turdagi tokarlik asboblaridan foydalanamiz. Tanovorning gabarit uzunligi 13 kvalitet boyicha tayyorlangan.

1.1 ASOSIY YUZALARGA ISHLOV BERISH PLANI

ТЕХНОЛОГИК ЖАРAYON OPERASİYALARI VAQT NORMALARI.

Detalni ishlab chiqarish donabay vaqtı quyidagi formula bilan aniqlanadi

$$T_{\text{штк}} = T_{\text{ца}} + T_{\text{уст}} + T_{\text{то}} + T_{\text{орг}} + \frac{T_{\text{пз}}}{n}, \quad (18)$$

Bunda

$T_{\text{ца}}$ – dastgoxning avtomatik siklda ishlash vaqti;

T_{yct} – yordamchi vaqt, detalni o`rnatish, maxkamlash va bo`shatich;

T_{To} – texnik xizmat ko`rsatish vaqti;

T_{opr} – tashkiliy xizmat vaqti;

$T_{\text{пз}}$ – tayyorlov-yakunlov vaqti (vaqt, detallar partiyasi o`zgarganda qayta sozlash uchun ketgan vaqt);

n – partiyadagi detallar soni.

Avtomatik ishlash sikl vaqti.

$$T_{\text{ца}} = T_{\text{px}} + T_{\text{xx}} + T_{\text{ch}} + T_{\text{пп}} + T_{\text{п}},$$

bunda T_{px} – ishch yurish uchun ketgan vaqt;

T_{xx} – bo`sh yurish uchun ketgan vaqt;

T_{ch} – asbob almashtirish uchun ketgan vaqt;

$T_{\text{пп}}$ – orqa babka pinolini keltirish/qaytarish vaqti;

$T_{\text{п}}$ – pauza vaqti;

Ishch yurish uchun ketgan vaqtни quyidagi formula bilan aniqlanadi;

$$T_{\text{px}} = \sum_{i=0}^n \frac{L_{\text{px}i}}{F_{\text{px}i}} = \sum_{i=0}^n \frac{l_i + l_{i_1} + l_{i_2} + l_{i_3}}{F_{\text{мин}i}},$$

bunda $L_{\text{px}i}$ – yo`l uzunligi, asbob yoki detalga ishlov berish yo`nalishi bo'yicha ishlov beriladigan uzunlik мм;

$F_{\text{px}i}$ – minutlik surilish ishlov berish uchastkasi bo'yicha мм/мин;

l_i – ishlov berish uzunligi, мм;

l_{i_1} – asbobning ke;lib to`xtashi, мм;

l_{i_2} – Asbobning o`tib to`xtash joyi, мм;

l_{i_3} – asbobning o`tib ketib to`ztashi, мм;

n – ishlov beriladigan texnologik uchastkalar.

Vaqt T_{xx} (minutlarda xisoblanadi) quyidagi formula bilan xisoblanadi.

$$T_{\text{xx}} = \sum_{j=0}^m \frac{L_{\text{xx}j}}{F_{\text{xx}}},$$

bunda $L_{\text{xx}j}$ – bo`sh o`tish uzunligi, мм;

F_{xx} – tezlik bilan minutlik surilish, мм/мин;

m – bo`sh o`rishlar soni.

Asbobni almashtirish vaqti (minutda) revolver golovkli dastgoxlarda quyidagi formula bilan aniqlanadi:

$$T_{\text{си}} = K_{\text{п}} T_{\text{инд}},$$

bunda $K_{\text{п}}$ – pozitsiyalar soni, revolver golovkaga o`rnatilgan asboblarning xisobga olinadi;

$T_{\text{инд}}$ – aylanish vaqti (indeksasiya) revolver golovkani bitta pozitsiyaga aylanishi, мин.

Xisoblarni soddalashtirish maqsadida $T_{\text{ца}}$ ni qabul qilamiz va $T_{\text{си}} = T_{\text{инд}}$ deb qabul qilamiz, yuni, revolver golovkadagi asboblarning soniga bogliq bolmagan holda X va Z o`qlar boylab aylanish tezligini 30000 мм/мин (tablisa 9 va 10) ga asosan. Nollik nuqtani koordinata oqlaridagi o`rni $x_0 = 260$ мм, $z_0 = 590$ мм, doirajivirlashda – koordinatalarni $x_0 = 350$ мм, $z_0 = 600$ deb qabul qilinadi.

Pauza vaqtini 1 sekund deb qabul qilamiz.

Avtomatik ishlashda xisoblar 11 tabisada ko`rsatilgan. Bunda koordinatalar deganda asbobning koordinatalari yoki shpindelning indeksasiya miqdori tushuniladi.

11 tablisada quyidagi qisqartmalar kiritilgan:

- п/у – tanovorni o`rnatish, yoki bo`shatish, yoki qayta o`rnatish;
- бхх – tez bo`sh yurish (eng maksimal tezlikda);
- мхх – eng sekin bo`sh yurish (aniq pozitsiyalash maqsadidagi yurish);
- мххрп – ishchi yurishdagi bosh sekin yurish (parmadagi strujkani tushurish uchun va x.k.);
- рх – ishchi yurish;
- оинт – asbobni nol nuqtaga qaytish vaqti;
- си – asbobni almashtirish;
- иш – shpindel indeksasiyasi;
- пп (оп) – orqa babkani kelishi/ ketishi.

Avtomatik ishda xisoblar EXM lar bilan olib borilsada yunayam aniqroq boishi uchun operasialarni bajarishda T_{yct} (O`rnatish/boshatish tanovorni) xisobga olinadi.

Partiyadagi detallar sonini $n = 50$ deb qabul qilamiz va operativ vaqt operativ kalkulyatsion vaqt $T_{\text{ца}}$ ga teng deb olgan xolda operasiya 1.1 uchun formula (18), qiyidagi ko`rinishda bo`ladi

$$T_{\text{штк}}^{1.1} = 3,2376 + 0,05 \cdot 3,2376 + 0,013 \cdot 3,2376 + \frac{39}{50} \approx 4,6 \text{ мин.}$$

Partiyadagi detallar sonini $n = 50$ deb qabul qilamiz va operativ vaqt operativ kalkulyatsion vaqt $T_{\text{ца}}$ ga teng deb olgan xolda operasiya 1.3 uchun formula (18), qiyidagi ko`rinishda bo`ladi

$$T_{\text{штк}}^{1.3} = 2,09455 + 0,1 \cdot 2,09455 + 0,013 \cdot 2,09455 + \frac{13,5}{50} \approx 2,6 \text{ мин.}$$

Asosiy dastgoxlar soni n_p xar bir operasiya uchun quyidagi formula bilan aniqlanadi.

$$n_p = \frac{T_{\text{штк}}}{\tau},$$

bunda τ – ishlab chiqarish takti.

Xar bir operasiya uchun xisoblangan dastgoxlar soni eng yaqin kata butun songa yaxlitlanadi va n_n – operasiyani bajarish uchun qabul qilingan dastgoxlar soni deb qabul qilinadi.

Dastgoxlar yuklanish koefisenti

$\eta = \frac{n_p}{n_n}$ bu ko`rsatkich operasiyani bajarish jarayonida dastgoxlarning qanchalik yuklatilganligini ko`rsatadi.

1.1 operasiyani bagarish uchun dastgoxlarning xisoblangan miqdori

$$n_p^{1.1} = \frac{3,2376}{9,6} \approx 0,33725,$$

1.3 operatsiyani bajarish uchun kerakli dastgoxlar soni

$$n_p^{1.3} = \frac{2,09455}{9,6} \approx 0,218.$$